

DE WONDERLIJKE RAADGEVER

De wonderlijke raadgever

*Een beetje perspectief
doet wonderen*

ANDY ANDREWS

DE WONDERLIJKE RAADGEVER

Originally published in the U.S.A.
under the title The Noticer

Copyright © 2009 Andy Andrews

Oorspronkelijke uitgever: Thomas Nelson

Copyright © 2010 Nederlandse uitgave: Uitgeverij Gideon

Auteur: Andy Andrews

Vertaling: Linda Schouwstra

Redactie: Gerhard Rijkssen

Omslagontwerp: Marleen Verhulst

Jaar van uitgave: september 2010

Uitgave: Gideon, Hoornaar, Nederland

ISBN 978-90-6067-961-6
NUR 707

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
opgeslagen in een databank, of doorgegeven in welke vorm of op welke wijze dan ook –
elektronisch, mechanisch, gekopieerd, gescand
of op enige andere wijze – behalve voor korte citaten in recensies of artikelen, zonder de
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No portion of this book may be reproduced, stored in a retrieval system,
or transmitted in any form or by any means – electronic, mechanical,
photocopy, recording, scanning, or other – except for brief quotations
in critical reviews or articles, without the prior written permission of the publisher.

Opgedragen aan Polly... mijn vrouw, mijn beste vriendin,
mijn liefste, mijn eigen wonderlijke raadgever.

Hoofdstuk 1

Hij heette Jones. Tenminste, zo noemde ik hem. Niet meneer Jones... nee, gewoon Jones. Hij noemde mij 'jongeman' of 'zoon'. Ik hoorde hem ook zelden iemand anders bij de naam noemen. Hij zei steevast *jongeman of jongedame, kind of zoon*.

Hij was oud, maar op een manier die moeilijk in jaren te vangen is. Was hij vijfenzestig, tachtig – of honderdtachtig jaar? En elke keer als ik hem zag, had hij een oude, bruine koffer binnen handbereik.

En ikzelf? Ik was 23 toen ik hem voor het eerst ontmoette. Hij stak zijn hand uit, en om één of andere reden greep ik die. Als ik terugkijk naar dat moment, denk ik dat die daad een klein wonder op zich was. Mijn omstandigheden waren zodanig dat ik op elk ander ogenblik en bij ieder ander persoon misschien angstig was teruggedeinsd of met gebalde vuisten tevoorschijn zou zijn gekomen.

Ik had zitten janken, en hij zal mij wel hebben gehoord. Mijn kreten waren geen gesmoorde snikken van eenzaam-

heid, geen verzuchtingen van onbehagen – hoewel ik me absoluut eenzaam en onbehaaglijk voelde – maar de getergde uithalen die een man alleen maar laat horen als hij zeker weet dat er niemand in de buurt is. En daar was ik zeker van. Ten onrechte, zo bleek, maar wel zeker. Zo zeker als je in elk geval kunt zijn, als je je zoveelste nacht onder een pier doorbrengt.

Een aantal jaren daarvoor was mijn moeder bezweken aan kanker – een tragische gebeurtenis in mijn leven. Kort daarop volgde mijn vader mijn moeder naar het hiernamaals door een verkeersongeluk dat hij overleefd zou kunnen hebben. . . Als hij zijn gordel had omgedaan.

Ik voelde me verlaten – ik was alleen op de wereld, en nam tijdens de verwarrende nasleep de ene dubieuze beslissing na de andere. Na enkele jaren kwam ik aan de Gulf Coast terecht, zonder huis en vervoermiddel of de financiële middelen om één van beide te bemachtigen. Ik had allerlei losse baantjes – meestal vis schoonmaken op de pieren of aas verkopen aan de toeristen. Ik douchte op het strand of zwom mijzelf schoon in een zwembad bij één van de hotels.

Als het koud was, wist ik altijd wel een opengelaten garage te vinden bij één van de vele lege vakantiehuisjes die verspreid langs het strand stonden. Al snel ontdekte ik dat rijke mensen – vrijwel iedereen die een vakantiehuisje bezat – vaak een extra vriezer of koelkast in hun garage hadden staan. Dat waren niet alleen uitstekende vindplaatsen met oude vleeswaren en drankjes, maar als ik in de warme lucht ging liggen die door de bodemventilator werd uitgeblazen, deden ze prima werk als elektrisch kacheltje.

Desondanks gaf ik de meeste nachten de voorkeur aan mijn ‘huis’ onder de Gulf State Park Pier. Op de plaats waar het beton overging in zand had ik een groot gat uitgegraven en glad gestampt. Het beton fungeerde als een soort afdak: ruim, volkomen uit het zicht en zo droog als iets op het

strand maar kan zijn. Vaak liet ik mijn schamele bezittingen – visgerei, T-shirts en korte broeken – er dagenlang achter, en nooit is er iets gestolen. Ik was er oprecht van overtuigd dat niemand wist dat ik daar sliep – en daarom was ik zo ver-rast om Jones te zien toen ik opkeek.

‘Kom eens hier, jongen,’ zei hij met uitgestoken hand. ‘Kom in het licht.’ Ik kroop naar voren, terwijl ik zijn rechter-hand greep, en bewoog argwanend naar het flauwe schijnsel van de natriumlampen die boven de pier hingen.

Jones was geen lange man – de één meter tachtig haalde hij niet – maar klein was hij evenmin. Hij had zijn witte haar strak naar achteren gekamd. Het was te lang, maar zorgvuldig geborsteld en met de vingertoppen in model gebracht. Zelfs in het gedempte licht leken zijn ogen te schitteren. Ze waren helder, kristalblauw, en werden omlijst door een diep gegroefd gezicht. Hij droeg een spijkerbroek, een wit T-shirt en leren slippers, maar maakte desondanks een statige indruk – alhoewel, dat is eigenlijk niet het juiste woord voor een niet al te lange, oude man, die je ’s nachts onder een pier ontmoet.

Nu ik Jones toch aan het beschrijven ben, kan ik je er net zo goed bij vertellen dat ik nooit heb geweten of hij blank was of zwart. Ik weet niet of het je helpt om je de man voor de geest te halen, maar ik heb het hem nooit gevraagd en ik heb nooit kunnen vaststellen of zijn morkakleurige huid genetisch bepaald was of het gevolg van een leven geleefd in de buitenlucht. Hoe dan ook, hij was bruin. Of gebruid.

‘Huil je om een speciale reden?’ vroeg hij. ‘Om *iemand* misschien?’

Nou en of, dacht ik. *Om mezelf. Ik ben die iemand.* ‘Wilt u me beroven?’ vroeg ik hardop. Het was een vreemde vraag. Meer een teken van mijn toenmalig wantrouwen jegens alles en iedereen, veronderstel ik.

De oude man fronste zijn wenkbrauwen. Grinnikend

tuurde hij in de duisternis waaruit ik enkele ogenblikken eerder was opgedoken. ‘Je beroven? Geen idee. . . Heb ik iets over het hoofd gezien dan?’

Ik gaf geen antwoord. Wellicht sloeg ik mijn ogen naar beneden. Zijn poging om grappig te zijn, maakte het er op één of andere manier niet beter op. Maar daar leek hij zich weinig van aan te trekken.

Hij gaf mij een vriendschappelijke klap op mijn schouder. ‘Kom op, zeg,’ zei hij. ‘Om te beginnen ben je bijna een kop groter dan ik. Nee, ik ga jou echt niet beroven. En ten tweede heeft het zo zijn voordelen om niet al te veel spullen te bezitten.’ Ik keek hem wezenloos aan, en dus vervolgde hij: ‘Maak je geen zorgen. *Ik* ga je niet overvallen en iemand anders ook niet. Er valt bij jou niets te halen!’ Hij zweeg even, en zag dat ik nog steeds niet lachte. Integendeel zelfs. Ik begon boos te worden.

De oude man gooide het over een andere boeg. ‘Hé Andy, als ik beloof dat ik je nooit zal beroven, mag ik dan één van die blikjes cola die je daar hebt verstopt?’ Hij maakte een gebaar naar de ruimte achter mij. Ik staarde hem aan. ‘Ja? Of nee?’ vroeg hij. ‘Alsjeblieft?’

‘Hoe weet u hoe ik heet?’ vroeg ik.

‘O, en noem mij maar Jones, trouwens.’

‘Oké. Nou. . . hoe wist u mijn naam? En hoe weet u of ik daar cola heb of niet?’

Hij haalde zijn schouders op. ‘Heel eenvoudig. Ik ben hier al een tijdje en zie ook wel eens wat. Die blikjes cola zijn ongetwijfeld het resultaat van je nachtelijke strooptochten langs de garages van de plaatselijke beroemdheden en rijke lui. Maar. . . mag ik er één?’

Ik keek hem een moment aan en dacht na over zijn antwoord. Toen knikte ik langzaam. Ik verdween in het donker voor zijn cola en kwam terug met twee blikjes, waarvan ik er één aan de oude man gaf.

‘Je hebt er toch niet mee lopen schudden?’ lachte hij. Toen hij opnieuw zag dat er bij mij nog niet het flauwste glimlachje af kon, zuchtte hij en zei: ‘Alle mensen, jij bent een taaie.’ Hij drukte de sluiting van het colablikje door en installeerde zich in kleermakerszit op het zand. ‘Goed,’ zei hij en nam een flinke slok uit het rode blikje, ‘zullen we maar beginnen dan?’

‘Beginnen... waarmee?’ vroeg ik zwakjes.

Jones zette zijn blikje neer en zei: ‘Het wordt tijd dat we een paar dingen op een rijtje zetten. Om te beginnen moeten we je hart onderzoeken. Volgens mij is het tijd voor een beetje perspectief.’

‘Ik heb geen flauw idee waar u het over heeft,’ zei ik. ‘En ik weet helemaal niet wie u bent.’

‘Dat is waar,’ glimlachte hij. ‘Tja, ... hoe leg ik dat uit?’ Hij boog zich voorover. ‘Wat mijn persoontje betreft, noem mij maar Jo...’

‘Ja, dat hebt u me al verteld,’ onderbrak ik hem. ‘Ik bedoel...’

‘Ik weet wat je bedoelt. Jij bedoelt waar ik vandaan kom en dat soort dingen.’

Ik knikte.

‘Nou, vanavond kwam ik gewoon van het strand, van een stukje verderop.’ Zuchtend rolde ik met mijn ogen. Grijnzend stak hij gemaakt protesterend zijn handen omhoog. ‘Rustig maar. Rustig. Niet boos worden op ouwe Jones.’ Op zachtere toon vervolgde hij: ‘Oké?’ Hij accepteerde mijn knikje en ging verder.

‘Ik zie dingen,’ zei hij. ‘Dat is mijn gave. Anderen kunnen misschien prachtig zingen of heel goed hardlopen, maar ik zie dingen die andere mensen over het hoofd zien. En weet je, meestal speelt het zich vlak voor hun ogen af.’

De oude man leunde achterover op zijn handen en hief zijn hoofd omhoog. ‘Ik zie perspectief in mensen en situa-

ties. En dat is precies wat heel veel mensen missen: perspectief, een bredere blik. En daarom geef ik hun die bredere blik, zodat ze bij hun positieven komen, diep ademhalen en hun leven een nieuwe start kunnen geven.'

Minutenlang staarden we allebei zwigend over het warme water van de Golf van Mexico. Ik voelde mij opmerkelijk ontspannen in het gezelschap van deze oude man, die nu op zijn zij lag, met zijn elleboog in het zand, terwijl hij zijn hoofd op zijn hand liet rusten. Na een poosje begon hij weer te spreken. 'Dus je vader en moeder zijn heengegaan?'

'Hoe weet u dat?' vroeg ik op mijn beurt.

Hij haalde heel even zijn schouders op, alsof hij wilde zeggen: *Dat weet toch iedereen*, maar ik wist dat dat niet zo was.

Hoewel ik mij ongemakkelijk voelde dat deze vreemdeling zoveel over mij bleek te weten, schudde ik dat vervelende gevoel van mij af en beantwoordde ik zijn vraag. 'Ja, ze zijn allebei dood.'

Hij tuitte zijn lippen. 'Nou... dat ligt er maar net aan hoe je het bekijkt.'

Toen ik hem vragend aankeek, ging hij verder: 'Er is een groot verschil tussen "dood zijn" en "heengaan".'

'Voor mij niet,' snoof ik.

'Maar jij bent niet degene die is heengegaan.'

'Goed gezien,' zei ik bitter. 'Ik ben degene die in de steek gelaten is.'

Met tranen in mijn ogen en een kille ondertoon in mijn stem, flapte ik eruit: 'En, wat nou perspectief? Nou?'

Voorzichtig vroeg Jones: 'Waarom ben je hier, denk je? In deze situatie... op deze plek, bedoel ik?'

'Omdat ik daarvoor gekozen heb,' barstte ik uit. 'Mijn eigen slechte keuzes. Mijn eigen waardeloze houding.' Ik keek hem strak aan. 'Duidelijk? Ik weet het antwoord allang en hoef het echt niet van een ander te horen. Het is allemaal mijn schuld. Nou goed? Is dat wat u wilde horen?'

‘Nee,’ zei de oude man kalm. ‘Ik was alleen benieuwd of je er zelf nog een gat in zag.’

‘Nou, nee, niet echt,’ zei ik. ‘In mijn jeugd hoorde ik dat oude riedeltje over God die iedereen daar brengt waar Hij hem hebben wil. Ik hoor kennelijk onder een pier.’ Ik vloekte. ‘En wat dat verschil tussen “doodgaan” en “heengaan”, waar je het over had: Ik heb genoeg in de kerk gezeten om te begrijpen wat je bedoelt. Ik denk alleen niet dat ik die onzin nog geloof.’

‘Mij best, voorlopig,’ zei Jones sussend. ‘Ik heb je gehoord. En ik begrijp heel goed waarom je je zo voelt. Maar luister... ik probeer je niets verkopen, weet je nog. Ik ben hier alleen maar om...’

‘Wat perspectief te bieden. Ja, dat weet ik.’

Jones bleef een tijdje stil. Ik vroeg me af of ik bot genoeg was geweest om hem de mond te snoeren. Maar nee. Dit was de eerste van diverse kansen die ik hem zou geven om me aan mijn lot over te laten en weg te gaan, maar dat deed hij niet.

‘Jongeman?’ vroeg Jones, terwijl hij een lok grijs haar voor zijn ogen wegstreek. ‘Wat zou je ervan vinden, als ik zou zeggen dat jouw slechte keuzes en beslissingen er inderdaad aan hebben bijgedragen dat je hier onder deze pier verzeild bent geraakt... maar dat deze pier ook exact de plek is waar jij moet zijn, omdat er een toekomst voor je ligt waarvan jij nu nog niet eens kunt dromen?’

‘Ik begrijp het niet,’ zei ik. ‘En ik weet niet of ik het zou geloven als ik het wel snapte.’

‘Zeker wel,’ antwoordde Jones. ‘Geloof me. Op een dag geloof je me.’

Plotseling begon hij te lachen. ‘Weet je, jongen? Wat jij zojuist tegen me zei over God wordt door iedereen verkeerd opgevat. Als mensen zeggen: “God brengt je daar waar Hij je hebben wil”, waarom denkt iedereen dan meteen dat God

de bergtop of een groot huis of de hoofdprijs in gedachten heeft? Ga maar na. Iedereen wil bovenop de bergtop staan, maar zoals je weet, zijn bergtoppen koud en rotsachtig. Er groeit niets. Het uitzicht is adembenemend, maar wat heb je aan een uitzicht? Het geeft ons alleen maar een glimp van onze volgende bestemming – ons volgende doel. Maar om dat te bereiken, moeten we van de berg af, het dal door en de volgende helling beklimmen. In het dal ploeteren we door het hoge gras en de vruchtbare modder. Daar leren we en worden we gevormd, zodat we in staat zijn de volgende bergtop van het leven te bereiken.

Volgens mij ben jij nu precies waar je moet zijn.’ Met zijn twee handen scheidde de oude man wat wit zand op en liet het door zijn vingers glijden. ‘Dit zand ziet er misschien uit als nutteloos zand, maar niets is minder waar. Ik zeg je, jongen, als jij vanavond je hoofd neerlegt, slaap je op vruchtbare grond. Denk. Leer. Bid. Maak plannen. Droom. Want binnenkort... zal alles anders zijn.’

Voordat hij die avond wegging, opende Jones zijn koffertje. Hij schermde het zorgvuldig af voor mijn nieuwsgierige blikken en nam er drie kleine boeken uit, met een hard, oranje omslag. ‘Lees je?’ vroeg hij. Toen ik knikte, voegde hij eraan toe: ‘Ik vraag niet of je kunt lezen, maar of je het doet.’

‘Ja,’ antwoordde ik. ‘Vooral tijdschriften en dat soort dingen.’

‘Mooi,’ zei Jones. ‘Lees deze maar eens.’

Ik keek naar de boeken die hij me in de schemering overhandigde. De titels waren namen. *Winston Churchill*. *Will Rogers*. *George Washington Carver*. Ik keek hem aan: ‘Geschiedenisboeken?’

‘Nee,’ zei hij, met een schittering in zijn ogen, ‘avonturenverhalen! Succes, mislukking, romantiek, intriges, tragedie en overwinning – en er is geen woord van gelogen; dat is nog het mooiste! Jongeman, onthoud dit goed: niet ervaringen

zijn de beste leermeester, maar *andermans* ervaringen. Door te lezen over het leven van grote mannen en vrouwen, krijg je toegang tot de geheimen die hen groot hebben gemaakt.’

TOT IN DE VROEGE UURTJES LAS IK WINSTON CHURCHILL. Op één of andere manier gaf het troost om kennis te maken met een leven dat nog meer afwijzing en tragedie had gekend dan het mijne. En het ontging mij niet dat Churchill aan het eind van zijn leven meer succes had gekend dan tragedie.

Kort nadat ik was begonnen met lezen, had Jones afscheid genomen. Ik had zijn vertrek nauwelijks opgemerkt, maar de volgende ochtend had ik er spijt van dat ik niet wat vriendelijker was geweest tegen de oude man. Ik voelde me ongemakkelijk en schaamde me een beetje, maar verder was ik een stuk hoopvoller gestemd dan de avond ervoor. Tegen de tijd dat het donker werd, had ik *George Washington Carver* uit. Ik was zo moe dat ik tot de volgende ochtend doorsliep.

Die dag waste ik boten in de jachthaven. Ondertussen liep ik de hele tijd na te denken over wat ik had gelezen. En ik keek uit naar Jones, maar zag hem niet. Gene, de havenmeester, zei dat hij Jones goed kende. Hij vertelde me dat de oude man al vele jaren geregeld in de stad kwam. ‘Eigenlijk,’ zei Gene, ‘was Jones al oud toen ik nog een kind was. En ik ben inmiddels tweeënvijftig.’

Vierentwintig uur later had ik ook *Will Rogers* gelezen, maar pas een aantal dagen daarna zag ik mijn vriend weer. Ik gooide juist een vangnet uit in de lagune, om wat garnalen en witvisjes te vangen die ik als aas zou kunnen verkopen, toen de oude man achter mij opdook. ‘Al wat gevangen?’ vroeg hij.

‘Hé, Jones!’ riep ik uit. ‘Ik hoorde je niet aankomen. Waar heb je gezeten? Ik heb de boeken al uit!’

Hij lachte goedkeurend om mijn enthousiasme. (Eerlijk

gezegd verbaasde het mij een beetje dat ik zo blij was hem te zien.) ‘Doe maar gewoon, hoor! Ik zal het vertellen.’ Hij grinnikte. ‘Je hoorde me niet, omdat je zo driftig in het water liep te spetteren. Je had me zelfs niet gehoord als ik op een olifant was komen aanrijden. Waar ik geweest ben? In de buurt – ik heb je zelfs een paar keer gezien, maar wilde je niet lastigvalen. Ik ben blij dat je de boeken uit hebt. Vond je ze mooi?’

‘Ja, man,’ zei ik hijgend. ‘Absoluut.’

‘Mooi. Ik dacht wel dat je ze inmiddels zou hebben gelezen. Ik hoop dat je het niet erg vindt, maar ik ben even langs de pier gegaan en heb ze meegenomen. En ik heb drie nieuwe achtergelaten.’

‘Echt?’ vroeg ik verrast. ‘Bedankt.’

‘Niets te danken. Ik haal ze uit de bibliotheek. Maar ik zoek ze speciaal voor je uit.’ Jones hield een plastic tas omhoog. ‘Heb je honger? Ik heb iets bij me voor de lunch.’

‘Ik heb altijd honger,’ zei ik. ‘De laatste tijd eet ik maar één maaltijd per dag. Mijn moeder noemde dat altijd “gelegenheidseters”.’

‘Nou, kom op dan,’ antwoordde hij. ‘Het water uit. Ik trakteer.’

De traktatie bleek te bestaan uit knakworstjes en sardientjes. Ik had honger en dus at ik het op, maar om nou te zeggen dat ik het lekker vond. Jones had het door. Later vroeg ik me af of hij het juist daarom had meegenomen.

We hadden een plekje gevonden onder een eik op een hoge duin, met het strand en de diepblauwe lagune achter ons. Ik had oude tennisschoenen aan en droeg een spijkerbroek met afgeknipte pijpen. Jones droeg zijn gebruikelijke, informele kloffie, had een blauwe bandana om zijn hoofd. Het leek wel alsof zijn blauwe ogen nog meer straalden door het blauw van die bandana. Vanaf onze plek hoorden we het ruisen van de branding, en het waaide net genoeg om de zomerse temperatuur draaglijk te houden.